
Laboratoř Carolina učí nevidomé studenty pracovat s počítači

Laboratoř Carolina učí nevidomé studenty pracovat s počítači

V budově Matematicko-fyzikální fakulty na Malostranském náměstí sídlí netypická počítačová laboratoř. Na multifunkčním pracovišti pomáhají kvalifikovaní lektori v čele s Mgr. Milošem Šmídem zrakově handicapovaným studentům. Probíhají tady individuální kurzy s výpočetní technikou, poradenská činnost a digitalizace učebních materiálů.

Klienti, kteří docházejí do laboratoře, si chválí dobrou dostupnost v centru Prahy a i pracovníci jsou přesvědčeni, že poloha se pozitivně projevuje na kvalitě poskytovaných služeb. Především Mat-fyza je nainstalovaný majáček, který odpoví nevidomému, stojícímu na

Především v podvečer bývá většina počítačů obsazena

nedaleké tramvajové zastávce, na signál vysílačky a naviguje ho až k budově školy. Pomáhá i bezbariérový výtah v budově.

Samotná laboratoř je úzká místnost s počítači po obou stranách, vpravo od vchodu se skromnou kuchyňkou a vlevo s botníkem a věšákem. Laboratoř plní pět počítačů s velkými monitory se sníženým vyzařováním, z toho tři LCD, jeden notebook a nepostradatelná, oboustranná braillová tiskárna, pro svou hlučnost raději odizolovaná v samostatné skříňce. Těžkou dostupnost informací, která je u nevidomých a jinak zrakově slabých studentů zásadním problémem, pomáhají řešit programy pro zvětšovací a hlasovou podporu. „Já jsem připraven,“ zaznělo z útrobu stroje, což mě přesvědčilo, že programy opravdu fungují. Zrovna se na něj přihlásil Kalman Horvát, student etnologie na Filozofické fakultě: „Dříve jsem tady trávil čtyři až pět hodin týdně, ale teď už docházím jen příležitostně, protože mám počítač s potřebným softwarem doma,“ vysvětluje a se smíchem tlumí reproduktory, které nechal někdo před ním příliš hlasitě zapnuté. Kalman má stejně jako každý klient Caroliny registrační průkazku a na počítači i osobní nastavení podle individuálních potřeb.

Marek, ucházeč o studium

„Někteří studenti sem chodí dělat věci výhradně do školy, stahovat například informace z internetu a zpracovávat je do seminárních prací, ale kromě studijních povinností si přicházejí k internetu také odpočinout,“ říká lektor Mgr. Miloš Šmíd. Každý všední den od 8:30 do 20:00, vyjma pátku, kdy je zkrácená provozní doba do 17 hodin, můžou klienti využívat služby laboratoře a asistenci ochotných lektorů. Je zde celkem pět stálých pracovníků včetně pomocníků z řad studentů, kteří se zpravidla po několika letech střídají. Vládne tady přátelská atmosféra a často se rozvíjí debaty nejen z akademické půdy.

matematiky, řeší na notebooku rovnice

Přestože patří valná většina uživatelů k počítačově zdatným, málokdo se obejde bez asistence lektorů. „Čte mi to nesmysly a je tady okno, že nelze načíst ovladač braillového řádku,“ stěžuje si nevidomá Markéta. Miloš Šmíd jí zadává pokyny, co má dělat a vede jí ruku s myší po podložce: „Teď šipkou dolů a doprava ... klikněte.“ Po chvíli všestranného snažení je však jediným řešením restartování počítače.

Přestože jsou programy speciálně upravené pro částečně nebo zcela nevidomé, technika sem tam zradí a je třeba zákrok od zkušeného technika. „Stane se, že občas něco nefunguje, ale to je tím, že jsme se často stěhovali z místnosti do místnosti a stále se měnily instalace. Navíc tyto speciální softwary jsou víceméně dělané pro domácí využití a my je tady máme namíchané na jednom počítači, aby to bylo užitečné pro více lidí a tak se někdy vyskytne chybička,“ vysvětluje Mgr. Miloš Šmíd, který opakovaně odbíhá radit pracujícím klientům. Lidí, kteří do Caroliny dochází, je pestrá paleta. V současnosti se na pana Šmída obracejí i studenti s kombinovanými vadami, a to hluchoslepí. Několika vysokoškolákům pomáhají s digitalizací literatury a to včetně těch z postgraduálního studia. Nově se tu tiskne také tzv. soutisk neboli kombinace braillového písma a černotiskové latinky, což umožňuje učitelům přesnou kontrolu nad tím, kde student čte. Přesto není kapacita zcela naplněna a laboratoř je připravena pojmout ještě více zájemců o práci v Carolině. „Je možné, že o nás nevědí, přestože vydáváme o laboratoři informační brožurku a CD, nebo mají speciální programy doma a také využívají podobná centra mimo Univerzitu Karlovu – třeba Terezu při ČVUT,“ vysvětluje Mgr. Miloš Šmíd. Primární problém však plyne ze systému a způsobu, jakým je Centrum pro podporu studia zrakově handicapovaných propojeno přímo se studenty.

Začal se připravovat dokument, který by se rozeslal na jednotlivé fakulty UK a informoval, jak nevidomým nejlépe usnadnit studium. „Nevidomý člověk nikdy nenastuduje tolik literatury a vždy to má o něco těžší, především co se týče shánění literatury. Studovat je časově náročné a také my musíme stihnout studijní materiály připravit,“ říká jeden z lektorů Mgr. Csaba Garai. Zrakově slabí studenti proto většinou využívají individuální plán. „Já etnologii studuju hodně dlouho, protože jsem několikrát studium přerušil a znovu navázal. Jednak to bylo kvůli oční operaci a pak jsem byl v Anglii. Dvakrát jsem se vydal za Polární kruh a procestoval Ameriku.

Kalman Horvát, student etnologie, si tentokrát přišel do Caroliny vyřídít elektronickou poštu

Teď ale doufám, že už v lednu skončím,“ říká o sobě „chronický odkladač“ studijních povinností, sympatický Kalman, který při studiu ještě stíhá pracovat. Vystudoval Deylovu konzervatoř a tak si přivydělává jako hudebník v nedaleké hospůdce. I když už docházet do Caroliny nemusí, rád se sem vrací na návštěvu a já se mu upřímně nedivím. Je to moc příjemné místo, kde působí i navzdory svému handicapu, velmi optimističtí lidé. Význam laboratoře přesahuje rámec Univerzity Karlovy. Úspěšně působí na Matematicko-fyzikální fakultě při Kabinetu software a výuky informatiky již od roku 1994 pod vedením RNDr. Rudolfa Kryla. Provoz zajišťován z grantů.

Lucie Horáčková, autorka je spolupracovnicí iFora